

ممدوده: شرح ابن عقیل، از ابتدای نواسخ تا اول باب اشتغال

تستی

۱. «دام» برای آنکه همانند افعال ناقصه عمل کند، چه شرطی دارد؟

أ. قبلش «ما»ی نافییه باشد ب. قبلش «ما»ی مصدریه ظرفیه باشد

ج. بعد از یکی از ادات نفی یا استفهام واقع شود د. به معنای بقی و استمر باشد

۲. کدام مورد از شرایط عمل کردن «ما» مشبیه به لیس است؟

أ. بعد از «إِنْ» نافییه قرار نگیرد ب. بعد از «إِلَّا» واقع نشود

ج. در هیچ شرایطی معمول خبرش بر اسمش مقدم نگردد د. «ما» تکرار نشود

۳. کدام گزینه در مورد «إِنْ» مخففه از مثقله صحیح است؟

أ. الأكثر اعمالها ب. إذا عملت لزمته اللام

ج. دخلت اللام علیها فارقة بینها و بین إن الشرطیة د. إذا أهملت لزمته اللام فارقة بینها و بین إن النافیة

۴. اگر فاعل «جمع مکسر مذکر» باشد، فعل از نظر الحاق تاء تأنیث چه حکمی دارد؟

أ. واجب اللاحق است ب. جائز اللاحق است

ج. الحاق تاء ممنوع است د. اگر عاقل باشد الحاق تاء ممنوع است

تشریحی

* و قد تزداد کان فی حشو كما / کان أصحّ علم من تقدّما.

۱. أ. اقسام «کان» را بنویسید. ب. شعر مذکور به کدام قسم اشاره داشته، در چه مواردی این قسم از «کان» وجود دارد؟

۲. أ. افعال شروع را همراه با معنا و عملشان بنویسید. ب. حکم الحاق «أَنْ» به خبرشان را تبیین نمایید.

* و تصحب الواسط معمول الخبر / و الفصل و اسماً حلّ قبله الخبر.

۳. با توجه به شعر، موارد و شرایط دخول لام ابتدا را با مثال بنویسید.

۴. وجوه اعرابی «قوة» در «لا حول و لا قوة إلا بالله» را نام برده، دلیلشان را بنویسید.

* یثبت للمفعول الثانی و الثالث من مفاعیل «اعلم و أری» ما ثبت لمفعولی «علم و رأی».

۵. منظور از «ما ثبت» را توضیح داده، برای یک مورد مثال بزنید.

۶. حکم و اقوال پیرامون کلمه محصور به «أنا» و «ألّا» را بنویسید.

۷. در مثال‌های زیر، آیا نایب فاعل بودن کلمات مشخص شده صحیح است؟ چرا؟

أ. جُلِسَ عندک: ب. مُعَاذَ اللَّهِ: ج. جُلِسَ فی دار: د. سیر یوم الجمعة:

* اختصّت عسیّ بأنّها اذا تقدّم علیها اسم جاز أن یضمّر فیها ضمیر یعود علی الاسم السابق و هذه لغة تمیم و جاز تجریدها عن الضمیر و هذه لغة حجاز.

۸. عبارت را کاملاً توضیح داده، برای هر یک از لغات حجاز و تمیم مثال بزنید.

* «قُلُوبٌ یَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ» * أَبْصَارُهَا خَاشِعَةٌ * یَقُولُونَ أَلَّا لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ.

۹. اسم‌های فاعل و مفعول در آیه را مشخص کنید. ب. خبر «قُلُوبٌ» را تعیین کرده، مجوز ابتداء به نکره در «قُلُوبٌ» را بنویسید.